

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПАРЛАМЕНТ

«Жаш тёлню юйретиуде алгыннгы ахшы төрелени да хайырланьргъа тийишлиди»

КЪМР-ни Парламентини башчысы Татьяна Егорова законла чыгарычу органы президиумуну кезиулу жыйылыуун бардырганды. Депутатла жыйырмадан аслам соруну тинткендиле.

«КЪМР-де жаш тёлню политиканы айнаытуу» кырал программаны муратларыны, «Жаш тёлню патриот ниятлеге юйретиуде эм осал кылыпкыла профпактыкы», «Жаш тёлню КЪМР-ни социал-экономикасын айнаытууга кытышдыруу эм волонтер кымылдаулагъа болушукъ», «Жаш тёлню политиканы кадрла бла эм информация жаны бла жалчытуу, кырал программаны жашууда бардыруу» под-программаланы юсеринден да айтканды. КЪМР федерал программалагъа кытышканы да бирдигирди докладчы. Ол санда республикада жаш тёлню предпринимательствону айнаытуу жаны бла битеуростой программа саныу халда бардырылды. КЪМР-ни элде жашагъан жаш тёлню форумуну мурдоунда Росмолодёжну конкурс бардырыгъа белгиленеди. 2022 жылда Россияни регионларнда жаш тёлню политиканы айнаытуу программаларыны «Жаш адамлары регион» конкурсунда министрство субсидия кытканды, ахма жаш тёлню араланы кураугъа эмда 35 процентни жашауда бардырууга кыратылыпкыды.

«Правительстволу сагъатны» чеклеринде республикада жаш тёлню политиканы болууу эм мындан ары айнаытуу мадарлары созолтендиле. Жаш тёлню ишери жаны бла министр Азамат Лоев белгиленгенча, кырада жаш тёлню политиканы айнаытуу Федерал, регион эм муниципал системалары кыралгандыла. Аны бла бирге дунда бола турган торлеинде, кыралны социал-экономика айнауу бла байламлы жаш тёлню политикада жангы мадарла керек болгъанларын белгиленди министр. Аны бла байламы РФ-ни Президенти Къырал Советини жаш тёлню политиканы айнаытуу сорууларына жораланган жыйылыууда бла Федерал Жыйылыууа Посланысында белгиленген жумушлагъа тийишлиликде, жаш тёлню политиканы айнаытууда баш магъаналы борча салынгандыла.

Тийиши министрство 2022 жылда майда кыраллап башлагъанды, битеу тийишли мушлага октябрде болгъандыла. Жети аины ичинде 50-ден аслам торлю-торлю жумуш бардырылганды. Алагъа 65 минг адам кытышгандыла.

2023 жылы алында республикада 14 жылдан 35 жылгъа дери жыл санда жаш адамланы саны 266 миннге жуукъду. Ол а республиканы халкыны 29.5 проценти тентлиди. Аладан 32 минги – вузланы бла орта билим берген укреждияланы студенттеридиле, 40 минги – школчуладыла, 136 минги – урунган жаш тёлню.

Азамат Лоев министрствону кыраулууну, ведомстволу укреждияларыны – Кеп функциялы жаш тёлню аралы бла Волонтерлукуну айнаытуу ресурс арасыны – юсеринден да айтканды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жетишим

Нальчик – алчыланы санында

Россияни улуу шахарларыны арасында бардырылган эм иги шахар болум рейтингни эсеплеине кере. Нальчик алчы жерге чыккыган онбеш шахарны тизмесине тошганды. Шимал-Кавказ федерал округдан анга дагыда Кисловодск, Пятигорск, Дербент, Капсикок, Ессентуки, Черкесск кытышкандыла. Болсада Къабарты-Малкъары аралы шахары, 236 балл алып, аны онгагъанды. Андан сора да, Нарткъала – 206, Терек – 200, Баксан – 182, Тырныауз – 180, Прохладный – 175, Майский – 172 эм Чегем – 164 баллга тийиши көрөлгенде.

Рейтингни көзюндеме 36 шартка эс бурулды, ол санда жолагъа, жамуат транспортка, кыоркуу-уюсулукъгъа, саулыкларында чекленген онглары болгъанлагъа тийиши онгла кыралгъанларына.

Конкурсда 360 балл эм кёнге саналды. 160 балл жыйышдырган да иги болум кыраган шахарча сайланды.

Эге сала айтсак, иги шахар болум кырауу «Жашуу журт эм шахар болум» милетилен проектни баш борчларындан бирини.

Биэни кorr.

Жангычылык

Пенсияланы ахча бла энди жаланда почта берликку

Быйлы биринчи майдан башлап РФ-ни бир-бир законларына кийирлиген тозутиуде кючлерине киредиле. Алагъа кёре энди пенсияланы ахча бла жаланда Россияни Почтасында алап болуурга болуурга. Ол иш кылай кыралгъанын юсеринден Федерал почта саныны Къабарты-Малкъар Республикада упвалениыны таматасы Заур Воронков анытатды.

– Пенсияланы ахча бла жаланда Почтагъа төлерге нек тошуоду? – Анга алай эркинлик «Почта саныны энди» Федерал законча эмда Россия Федерацияни бир-бир закондалатын актарына тозутиуде кийирюу юсеринден 2023 жылы 18 мартунда чыгарылган 76-ФЗ номерли Федерал законча тийишлиликде белгиленди. Ол да болшан тийюлиди, Почта кесими жумушлары Россияни битеу тиреулеринде тындырады, ала бек узакъ эмда кыялын жөтери болгъанларына, алада кылай бир адам жашагъанына да кырады.

Почта кыралны стратегиялы магъаналы предпринимательстволорунда бирине саналады. Аны жангыз да бир акционер барды – Россия Федерация. Ол а пенсияла не торлю болулада да, бек кыяын кезилуде окуна, замандында эмда чырмаусуз жетдилерликтерине ышандырады.

– Пенсияларын алгын башка организацияланы юслери бла алыныны кылай торлениуде саклайла? – Алагъа бир зат торлениук тийюлиди, ала ахчаларын тохташдырылган кюн юйлеринде тургъандыла аныкыдыла. Алгыннгы организацияны кассасында алгынлагъа пенсияларын почта бюлюмю кассасында берликдиле. Аны кыой, башка социал төлеулеге тийиши болгъанлагъа да тап онгла кыралгъаныла: почтачыла битеу төлеуени бир кюн жетдилерлик. Адам юйде болмау, ол ахчасын юйде негда почтада экинчи кюн алырга болуурду.

Пенсияны ахчасын алырга башка адамгъа ышана эс уа, аны бла байламлы жарадырылган кыатгъат пенсияны келтирчюу организацияны аты жазылай кылайды. Энди алай документни да жангыдан жарадырыгъа керек болуурду.

– Почта пенсияла бла байламлы жумушлары кылай тындыр-

ганын да айтсакъыз эди. – Пенсияларын негда башка социал төлеулерин юйлеринде негда почтада алгъанла башка жумушлары да тындырыгъа болуурду. Сёз юкюн, аламы коммунал жумушла ючюн хакъны, ГИБДД-ден келген тазирлени, налогланы, фатар негда дача ючюн страховканы, ОСАГО ючюн да төлерге, лоторей билет алырга, газетлеге бла журтлагъа жаздырыгъа онглары болуурду.

Дагыда почтачыла ашаркы эмда бек алгъа керек болучу затла келтирчюу жумушлары да берилгенде алыгъандыла. Ол а артыкда улайлган эмда саусу адамлагъа бек магъаналады. Ишчилерибиз почтаны юсю бла жумушларын тындырган адамланы айтсакъ бир кере жокълай кылайдыла. Аны себепли аламы хар бирини да башуа кылайларын, онгларын да жашуа, эс да торлениу болса, аны терх эсвиледи, сора алагъа болучууну мадарларын этедиле.

Почта төлеуле бек узакъ жерлеге, кыялын болулада окуна жетдилерликтерине ышандырады. Тийригъат кыялыныкыла кыоркууу улуурга болган тиреуе бла ишлеу амаллагъа эрте окуна тошонгенби.

ЮСОПЛАНЫ Галина хазырлагъанды.

«Къарындаш байламлыкъланы юзер амал жокъду»

Искусстволаны Шимал-Кавказ кырал институтунда «Къарындаш биригиу» деген ат бла конференция эмда «Төгөр сто» бардырылгандыла. Аламы КЪМР-ни Жаркылацдыруу эмда илму, КЪМР-ни Миллетлени ишери эмда жамуат проекте жаны бла министрстволары, СКГИИ-ни, КЪМР-ну студентлери, республикада белорусланы «Сварь» миллет маданий арасы, Къабарты-Малкъарда «Патриот жамуат организация» кырагъандыла. Ол Россияни бла Белорус Республиканы халкларыны биригулерини кюнюе жораланганды.

Конференциягъа кытышканыла бла къонакъланы СКГИИ-ни ректоруну орунбасары профессор Федина Галина Фёдоровна алыгътагъанды. Ол а къарындаш арыланганын, аны белгилуде республиканы бийик билим берген юйлеринде окугъанла тиреу кытышкандыларын чертгенди. Байрамны тарынында да къыска хабар бирдигирди. Алайды да 1996 жылы апрелинде эки кыраланы да президентлери «Россия эмда Беларусь биригиуно» кыраууну юсюнден келишимге къол салгъандыла. Ол а къарындаш араларында кеп жаны бла байламлыкъ жюрюторге, бир бирге биелик бергенди эм бергенди. – Андан бери иги көксек заман озгъанды, кыралларларыны араларында шүбхелуу а биспан кючлерне барды. Бизни кеп затла байламлы этедиле, биркирредиле. Хорламыны тарыкы да бирди. Мындан ары да мамырыкыда бир бирге

билелик эте жашаргыбызгъа ийнанам. «Къарындаш байламлыкъланы юзер кюч жокъду», – дегенди профессор.

Тарых илмуланы кандидаты Купова Мадина уа селешюнде Беларусь Россия Федерацияны эм магъаналы стратегия эмда экономика нөгери болгъанын чертгенди. Анга шагъата ол улт экранда тарых магъаналы шартланы да көргозтгенди. «Союз

кыралланы кыраууну проекти озган жиплан ичинде кесими магъаналылыгын аныклагъанды эмда мындан ары да алай болууна ышандырады», – дегенди. Мадина Леонидовна белгиленича, анча жылы ичинде Россияни бла Беларусь бирге ишлеуно эки жанганы да хайырлы амалларын жарадырыганды, сатыу-алууда, илму-техникада, гуманитар эмда жашаууну кеп башка бөлюмлеринде байламлыкъланы иги да көплендиргенди. «Бөгюнлюкте да бирге кыралган проекте жашаууда эки бирдигирладыла, тыш политика эмда кырауулау жаны бла мадарла тамамланладыла. Бусагъада уа ала бютюн кючлендиргенди», – дегенди ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

«Басма сёзюбюз болгъаны къадар, ёмюрлени теренинден келген тилибиз жашап турлугъуна ишексизме»

Ол газетибизни тиреу окуучуларындан бирини. Бөгюн аны юсеринден ушакъгыбыз. – Кечюнлюкден кыайтохтаны да она тилибизде газетини жаздырмай кыойгоныз деп билмейме. Атам да сойюп окуучу эди. Заман торленгенче, газет да башка болмау болмады. Журналист да бирлери кете, башчалары келе турдыла, алай заманын илземлеге кере бардырадыла ишери. Газетини белтеринде не сорунууд да жууап табарчуды. Миллетни алчы адамларыны, адет-турулерибизин, жаш тёлню адеу-кызыкъларына юйретуно... Кайсы бирин айтхын, санап чыккыган кыямында.

Къабарты-Малкъар Республиканы физкультурасыны бла спортуну шыуашуланы Магомметни жаны Ханфия кеп сабийини спортну жеттишилми жулуна салгъанды, жаш тёлню юйретгенлей турды.

Хайса, Текуланы Хауа, Байсыланы Марзият, Тиколаны Фатимат, Топпосхаланы Аминат окуучулары эслерин жазгъанларын буродыла. Кеп жаш адамла да хунерликлери көргозтуп ишлейдиле. Бай тилибизин хайырлангы, иги материалла бла бизни шагъарей этгенлей турдыла. Аламы жазгъанларында бизни сазышкыман

дыргъан затла кеп тобейдиле. Редакциягъа селешини, жаратханымы, жаратханымы да айтучучука. Магъаналы материалны уа осырап турма. Алайларын осымадыла. Сорунуу болса, ола да жууап табма. Миллетни къадарыны кеп шартлары бла газетини хайырланды шагъарей болма.

Тауча окуй билмеймиз, кыяын анылаштык, дегенлеге сейирим

улууду. Ала ол сёлзени сылтаугъа айтханды омы, газетини оююден жазыгъонмында хабарлары да жокъду. Аны кыой, билриге да илземлейди. Миллетни дегенле уа газетге жаздырмай кыоймайдыла. Редакцияда урунганла тилибизин сазышкыман хайырландыла, оны бойкыландырылган турдыла. Газетини белтеринде политика, маданият, дин жаны бла да эркин окурчу материалла басмаланадыла. Эртегили суратлыгъа уа кырауулар туруу келеди. Журналистле халкыбызны иги, осал адеттерин да туруу этедиле. Куюнчанд, бушууда да керексиз кыраууларны тийиу, жаш адамланы замандында юйледириуде эмда миллетибизни кеп башка жарсыларыны юсеринден омыларын жаздыла, жамуаттын азын да сордыла. Кеп адамланы га-

зетни юсю бла таныбыз, ала бла аныкыла танымыз. Эм сонун газет миллетини алгын хознасыды деп, мен алай сунма. Басма сёзюбюз болгъаны къадар, биспорин теренинден келген она тилибиз, бусагъадагы төлеге да сингип, мындан ары да жашап турлуугуна ишлеу жокъду. Алай бир төледен башкысына эте боргъаны бла торлениук, кыраууны кыоруула, ота-бобаларыбыз селешкен тилибиз болуурга жараклы тийюлиди. Ахырада айтыргъаным, «Жууан кес кыямындандан жийргене эди» дегенлей болмаймык, она тилибизге улуу кеплюк этмейик. Миллет газетибиз тилибизин сакълауу бла она бойкыландырууну кыяйтымы амалларынды бирини.

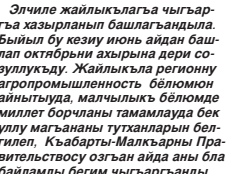
ШАУАЛЛАНЫ Резият.

Эп мююк

Элчиле жайлыкъларгъа чыгъаргъа хазырлангы башлагъандыла. Быйты бу кези июнь айда башлап октябрини ахырында дери созулукъду. Жайлыкълар регионну агропромышленность бөлюмюне айнаытууда, малчылыкъ бөлюмде миллет борчлары тамамлауда бек улуу магъананы тутханларын белгилеп, Къабарты-Малкъарны Правительствоу озган айда аны бла байламлы бегим чыгъарганды.

Жайлыкъларгъа чыгъаргъа аз кыалганды

2 бет

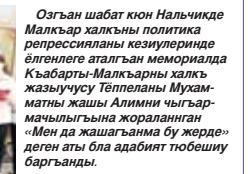
Алтын төлюбюзден эди ол

Хурметлеу

Озган шабат кон Нальчикде Малкъар халкыны политика репрессияланы кезилуеринде елгенлеге атлагъан мемориалда Къабарты-Малкъарны халкъ жазычуу Тейпеланы Мухамматны жашы Алимни чыгъармагыгъа жораланганын «Мен да жашагъанма бу жерде» деген аты бла адабият тобешуу барганды.

3 бет

«Анга врач усталык кюдуретден берилгенчады»

Ыразылык

Нальчикини 2-чи номерли клиника болнинчасында кеп факсмулу врачла ишлейдиле. Алагъа ыразылыкъларын билдирип, газетини редакциясына кепле селешидиле. Аладан бири Хапаланы Элдарады.

4 бет

«Жаш тѐлюню юйретиуде алгыннгы ахшы тѐрелени да хайырланьргга тийишлиди»

Ахшы. Аллы 1-чи беттеди.

Азамат Лоев муниципал кырууларда тамамланган ишин, жаш тѐло араланы, сыйбейлени бѐз жаш адамганы патриот ниятеге юйретуге бурулган жумушланы, аскерчилени юйорлерине этилен болушукуну, волонтерлукуну юскеринден да айтканды.

Мураттаны юскеринден айта, министр жаш адамганы Ата журтубузга соймекикке юйретуге, аны сейирлерин кырууларда маганалыгыгын ангилатууга эчиси эсе бурулуугун, жаш тѐло политикада жууялы органга бѐла байламлыкка кыруу, бу суферада праволу базаны жалгьтыг жаны бѐла жумушда тотурлукулгьларын белгилегенди.

Министр айтканча, 2023 жылда жаш тѐло башламчылыкка 3,5 миллион сою юлешиндикти. Аланы айыруу конкурсу башланганга эми 12 миайыа дери бардырылыктыкды. Кенгешчи юскеринден айтканда уа, сентябрден башлап, аллай кулукту 140 шакта сингилдирилгенди, келпир жыл энтга 40

нистерствону бѐла -Биринчилен атыламы- битеурросей биригу бѐла байламлыкканы юскеринден сорганбды. Азамат Лоев айтканча, байламлыккыа кон сайы халда бардырылганда, кымылдануо региону эччилектерин эсге алып, тамамланлыккыа жумушланы тизмесин кыруалады.

Депутатла жаш тѐлюню иш бѐла жалгьтыг, кадр политикка, эчиси аскерчи операцияга кытышканалаг болушук, районда бѐла элдеге сыйбейлени бѐз жаш тѐлюню араларында спортну айнытуу жаны

бу соруулары сюзюенди. Билим берүү, илиму эм жаш тѐлюню ишлери жаны бѐла комитетни башчысы Нина Емужева министерствону жетишклерин бѐла кемчиликтерин белгилегенди эмда аны башчылары ачык болганларын, кыалай мурата салынганларын шарт билгетерин чертгенди.

Депутатла «КыМР-де граждан кулукту эитуню юскеринде» республикалы законуо проекттин сюзюенди. Ол федерал изилемге келишдирилгенди. Аныг тийишлиликке, кырал граждан кулуктукулгуга кезуюу чыч берген кезиде квалификация экзамен бардырылыктыкды.

Дагында федерал законланы проектиерине, кыралны башка регионларында коллегаларына законодательный башламчылыккыа кыралганды. Алуда сѐз от тоуюу кыорукуюсулукну, промышленный политиканы, билим берүүнү, кинематография кырал себепчили юскеринден барды, Уруну эм Улоуной колдоскеге тозетуйлуде да тинтилгенди.

КыМР-ни Парламентини прес-субжасы.

«Кыарындаш байламлыкканы юзер амал жокьду»

Ахшы. Аллы 1-чи беттеди.

Республикада жашаган беларусланы «Сѐбры» маданит араларыны башчысы Павел Сидорук ала кылай ишлелерини юскеринден айтканды. Эки халкыны да арларында кыарындаш байламлыккыа бир заманда да юзюмелгенерин чертгенди.

«Боевое братство» жамауат организациасын керечин Владимир Абаново а Беларуссияга барганыны, Хатынни кергенини, анда кыоруну таушун эшитгенде, аны жюргени кыалай сезиме билгетеринден айтканды. -Бу республикада 9 миллион адам жашай эди, урушдан сора халкыны саны алты миллионга дери азайган эди. Эки милондон артык адам Улуу Ата журт урушда неда душманы лагерлеринде жоюлганды. Ма ол гитче

кыралчыкы Хорпам ючюн аллай уллу багь бергенди. Аллай кыламылыкка кыаймаз ючюн, аланы унутууга жарык тоюлдо. Ма аны ючюн адиргана бѐз биз мында жашап аушкан беларуслу партизан тишюуру юскеринден документли фильмин. Бюгонюнде да аланы жашлары бизни аскерчилени кыларында украинны нацисте бѐла уруш этпелди», -дегенди Владимир Абаново.

Кыбаргы-Малькыры Жамауат палатасын жыйлыуунда сѐз эчиси аскер операцияга кытышканалы юйорлерине кыалай болушук эитуню юскеринден барганды.

«Боевое братство» жамауат организациасын керечин Владимир Абаново а Беларуссияга барганыны, Хатынни кергенини, анда кыоруну таушун эшитгенде, аны жюргени кыалай сезиме билгетеринден айтканды. -Бу республикада 9 миллион адам жашай эди, урушдан сора халкыны саны алты миллионга дери азайган эди. Эки милондон артык адам Улуу Ата журт урушда неда душманы лагерлеринде жоюлганды. Ма ол гитче

кыралчыкы Хорпам ючюн аллай уллу багь бергенди. Аллай кыламылыкка кыаймаз ючюн, аланы унутууга жарык тоюлдо. Ма аны ючюн адиргана бѐз биз мында жашап аушкан беларуслу партизан тишюуру юскеринден документли фильмин. Бюгонюнде да аланы жашлары бизни аскерчилени кыларында украинны нацисте бѐла уруш этпелди», -дегенди Владимир Абаново.

Бюгонюнде ол тийрелде республиканы Жер эмиа керекси бѐла байламлы халаны министерствосу кѐз-кулак болды. Аны кыармашуу бѐла арт кезиуле анда кѐн иш этилгенди, ортакьга алуу ниям да тохтаруу болганды. Аны эм кѐн болга аттаны юскеринден бизни министерствонурубасары Екатерина Егорова бѐла ушайбы.

-Екатерина Владимировна, бюгонюнде республикада хайырланууда кыалай бир жайлык эмиа эл миюк жер барды?

-Бу аны биринчисине алып тергенде, аланы елчечи 151,2 миң гектар болды. Асламысы 125,4 га. эл миюкде хайырланууга жарууу жерге саналады. Анга бир тоюлдоно, уастаналаг бѐлюнчелди. Министерство уа аланы чекерин тохтардырып бошоганды, бириген кырал регстрге да тошоргонди.

Жерини 82 проценти хайырланууда бѐла бѐз айтканда, анга миюк артык ортакьга алганды. Сѐз ючюн, бытыр ол 73,3 проценти бѐла эди, бурунгу жыл а кѐп кыалай 50 проценти. Кесиги кергенинча, жайлыккыа кыимгагы эсе барды.

-Кыайсы районга кыалай бир жайлык жетени эмиа анда урунгананы санни билдирсиз эди.

-Жерини ортакьга алганды саны 438 болды. Аланы ичинде биринчи, эчиси-Фермер миюкче, инанса да барды.

-Зольск районда 85,7 миң гектары жайлыккыады, ортакьга 74,7 миңи берилипди. Бѐз бѐла Зольск район: анда аланы елчечи 33,3 миң гектарды, экиден бири хайырланууды. Ол тийрелде бѐз иш урунда эмиа ишюн юч биринги бардырыды.

Черек районда былай жерп 11,9 миң гектары алады. Кѐп кыалай барында да адама ишпейди. Чегем районда уа жайлыккыа 5,6 миң гектарында кыалганда 23 инсан кыармашды. Дагында Май районда да барды жайлыккыа бѐлюнген бир аз жер (247 гектар).

-Сулуй айтыла. Хаймашаны, Ауур сарты эмиа Черек тийрелери бѐз былай жерини бештен биринден кыгалганы бюгонюнде хайырланууды.

-Аллай тийрелде эркин жер болганын юскеринден эчкил белгилемиз?

-Тийишли информацияны бѐз ай

Эл миюк Жайлыккылагга чыгьаргга аз кьалганды

Эллине жайлыккылагга чыгьаргга казырланы башлаганды. Быллы бу кезуе июнь айдан башлап октябрыны ахшыра эитиу созулукту. Жайлыккыа региону агропрюмшешеносте бѐлюмю аинтууда, малчылык бѐлюмде миллет борчларыны тапмаууде бѐк ултуу жѐзюмданы туткуноруну билет.

Кыбаргы-Малькыры Правительство элден айта аны бѐла байламлы бѐгим чыгьарганды.

Эл миюк жерини ортакьга алырга сойиге не этерге, кимге эмиа кыайры барырга керекди? -Ол аны биринчи керемди алырга сөөди юсге аренда келишими бошашын, аны болжалан андан ары бардырыга - биринчиден аны билгеге керекбиз. Жерин биринчи жер ала эсе ортакьга, ол кыайда болганын керѐзоттерге, неси бар эсе да, аны да билгеге тийишлиди. Башында айтанчыма, министерствону сайтында эркин жерини тизмесин басмалады - ары кыаргга керекбиз. Бѐз ала завленине жазып билге жиберебиз. Суйсе - аны «Госуслугу» порталда да жарашдырырга болушук. Заявляенинга 14 кюно ичинде кыларга. Хар неда Жер кодексге келеше эсе,

тохтатырча, аланы болдурганалы ишлериин сизде жибертбиз. Дау изилемлеринде дагында ад адама жерлени алгын халыга келтирича эитиг деп тилбиз сүүдөн. Бизни специализирбиз жайлыккыа урунганалаг консультацила эмиа информация береди, жерин ортакьга алуу, аны хайырлануу жаны бѐла хар нени да жик-жиги бѐла ангаларга угуй демейди - аны эчиси белгигерге сөөме.

Президиумну жыйлыуунда Парламентини кенгешин 20 апрелде Правительство созулукту.

зы бѐла ол адамгга, кы-ол сайыр кюно, келишимни проект жиберткенди. Алай жер излени инсан эччи предприниматель, КФХ-ны неда бир биригуюу башчысы эсе, уа аукционга кыатышгыга керек болушукду. Бѐз аны сейирлени болганчалыга энтга да нечюм юскеринден айттырды эсе эдим: эл миюк жерини бичениккыа неда малла кютерге бѐз жылгга береди. Ол бытыр декабрь айда 101 номерди «Эл миюк жерини хайырлануу кушканды» - федерал законга кийрилген торпунуе излемди.

-Аны болжалы чыгьаргандан сора, андан ары хайырланууга сойиге энтга да жангыздан заявлени бериге керектиде. Арендатор ары дери болушук этмеген эсе, аны тѐурегеринден да борчу кык эсе - келишим этилики. Кыкысыз - иш ма алайды. Кеси жангыздан энтга да кыайрып айтырга сөөме: бизни министерство консультациялы бериге не заманда да казырды, заявлени жазырга сойгегенде да болушугга угуй дерик тоюбулоз.

-Жер ортакьга кыалай бир тѐленед?

-Аны багысы эчиси кетге да боюунмагын тергуюноу отчетуна кѐре чыгарыларды. Ортакьга эсе бѐла алып айтканда, бир гектар ючюн жыл сайын 200-220 сом тѐпеге тошоркиди.

-Жайлыккыа тынгылы мекяма ишлерге жараймыз? Мен маалым кыялы юйюм, мал оруканы, оборудованинга отуоланы юскеринден айтамы.

-Угуй, жарамдыды. Жайлыккыа мекяма орнаты - жерни жарамаган жумушлага хайырланууга саналады. Алай малчыла кичирича, терк салып, терк кетеринен заттаны (вагончукла) орнатырга уа болушук. Алай этерча, бизге келип, эркинлик алырга керекди. Заявленинда анда не зат салырга сойегиниз керѐзоттерге тийишлиди. Аны кыаргандан сора, этилген оңую юскеринден арха жазып билдирликди.

Аны барын да айтканы, бу жаны бѐла хар неге да чек салып кыюмайбыз. Хау, жайлыккыа иш жетиг болмаганын, анда урунганалаг он бериге керекисин барырга да ангалыбыз. Алай закону изилемери, сора дагы ээкология болуу уа сансыз этерге жарамдыды.

Ушакны УЛБАШЛАНЫ Мурат бардырыды.

Аскерчилени юйорлерине Кьайгьырыугга - аслам эс

Кыбаргы-Малькыры Жамауат палатасын жыйлыуунда сѐз эчиси аскер операцияга кытышканалы юйорлерине кыалай болушук эитуню юскеринден барганды.

Жыйлыугга палатаны кызуу, республиканы ша- жарларыны бѐла районларыны администрацияларыны келечилери кыатышканды. Ала бу ишни эчиси эсепте тутханалары билдиргенди. Алай бѐла муниципалитеттерде кыайрып кѐре, мобилизацияга кыатышкан хар аскерчини юйорине не жаны бѐла да себеплик этилди. Социал паспорт жа- рашдырылгандала, алда юйорлени, жорсукуу, кредит эм коммунал жумушлага борчлары жазылыпды.

«РФ-ни жашау журт кодексини 166-чы эм 169-чу статьяларына тюрленуе кийириу эм - РФ-ни эчиси законодательный актырына федерал законлага тийишлиликке коммунал жумушлары талымдалганы пред- приятилагга аскерчилени юйорлерине 2022 жылны 21 сентябринден башлап тѐулену элмелгенери ючюн ача кыошмазга бурулди. Андан сора да, ала ЖКХ очюн тѐуленуи арда бериге эркиндиле. Маданит жумуш- ла да алагга хаксыздыла.

Болушукну бу торломери кызуауат болган жерге кес- терини ыргызыларга бѐла барганыны жуукларында да этилди.

Хар районда аскерчилени юйорлерине 50 миң сом юлешиндикти. Аланы 5-11-чи класслада окуган сабийлери исси аш-азык бѐла хаксыз жалчытылы

Таппандырыу

Кырулушчула Кыыстау ишлейди

Хасанияны ара орамы бѐла кир сула барлык ыргызланы жерге орнатуу кыыстау барды. Газетде алгаракалада билдиргеннми, ол иште озган жылы декабрь айында башында башланган эди. Бу конюге кырулушчула ара жолю кыап, жерге ыргызланы салып, Хасанияны торп жанына жеткенди. Ала шабат, ыйх конюнде да тохтаусуз ишлейди. Сапган ыргызланы юскерин да олсабат жазып, аланы таппандырыды.

Ара ормагга ремонт этиу турганы бѐла байламлы элге жюргөн 10-чу, 17-чи эмиа 17 -чи «А» маршрутга, эчиси машиналары болганда да Хасанияга Нальчик черекни жанында ишленген жангы жол бѐла жюргю- рдү. 1-чи номерди маршрут а Маданит койге дери жетип, арха бурулды. Аланы айтанчы, кырулду бардырылган кезиуде этилген ишге, баша жумушларына ба- рырга, келиге да чырмаулук этилмейди.

Кѐрмюч

Москваны ортосында Кыбаргы-Малькырыны кѐрмеге болушукму? Кун! Крымский вояды Художини юйюнде «Россия - мени тарыхым» деген сурат кѐрмюч кырулганда. Анда суратчы Владимир Кошлову 37 сураты салыныды. Ала тѐр кууууга юлешинди: «Помать Элбурсу», «Эль-Тюбу (Чегем) и дедущка Кайсын», «Судаль-Владимир», «Золото Алдыч».

Кѐрмюч 16 апрелде дери барыкында, онга хаксыз кыаргга болушук.

Тобешуу

Абаданланы араларында маганалы келишим

Байрам кун Владимир кавказ ветеранлары советини келечилери Нальчикке келгенди. Ала мында кесирини коллегалары бѐз жолукту сойюлды. Кюно кесирини башчылары Владимирович ветеранлары советини, Осетианы халкыла аралы байламлык жюртоуге себеплик этген форуму председатели Лев Лопухин.

Аланы баш муратлары ветеранлагга социал болушук этиу, аланы жашауларын мындан арысында не кыадыр да иленидириуду. Андан сора эчиси аскер операцияга кыатышканалаг да болушук. Ветеран организацила арада байламлык жюртоуге, бир бирге сынауу болушук этерге козайды. Дагында арада маданит, жарыккыларын байламлыккыа да жюртоуге.

Тобешуу

Аланы баш муратлары ветеранлагга социал болушук этиу, аланы жашауларын мындан арысында не кыадыр да иленидириуду. Андан сора эчиси аскер операцияга кыатышканалаг да болушук. Ветеран организацила арада байламлык жюртоуге, бир бирге сынауу болушук этерге козайды. Дагында арада маданит, жарыккыларын байламлыккыа да жюртоуге.

«Быллай жумуш бѐла бизге жолукту биринчи организацила. Бардырыган ишлери бѐла аланы шагьтерий этерикбиз. Осетиыга да барлыккыа, алада ветеранлагга не торлоу болушук этилгени эс булукбуз. Анда Ата журтлары очюн кызауагында өлгөнлени мемориаллары барды. Анга да барырга деп турарбыз. Не жаны бѐла да байламлык жюртоуге бѐз да байламлык жюртоуге шахарда Урушуну, урунуну, Сулутлангын кечирени эмиа право нызамны сактауучу органданы ветеран советини председатели Абдуллананы Мустафа.

Аланы баш муратлары ветеранлагга социал болушук этиу, аланы жашауларын мындан арысында не кыадыр да иленидириуду. Андан сора эчиси аскер операцияга кыатышканалаг да болушук. Ветеран организацила арада байламлык жюртоуге, бир бирге сынауу болушук этерге козайды. Дагында арада маданит, жарыккыларын байламлыккыа да жюртоуге.

Маданият

Факлуну дунья кыуанчы

КЪМР-ни тепсеу эм жыр ансамбли кыуралганы – 90 жыл

1933 жылда ВКП(б)-ни Къабарты-Малкъар обкомго бля облысполком миллет тепсеуени биринчи халкъ ансамбли, къырал Миллет студия эмда духовно оркестр, радио арада симфония оркестр кыурар-га оноу этген эдиле.

Янубу юсюнден аны айтырга тишлиди, баям. Ол 1925 жылда Ленинни окуу шахарчыкыда окуы-ганды. «Къаралхалкъ» газетни 1925 жылда 26 июньда чыкыган номеринде Якуб Шимал Кавказни спартакиадасында чабып,

Нальчикке иючною Къабарты-Малкъар областы миллет спартакиада, зыла бля сентябрьде Шимал Кавказ халкылары биринчи краевой миллет спартакиада бары-ганды. Алда да «Кызыл Кавказ» тепсеу ансамблы алыч жерге чыкыганды.

Солдан оңна: Арон Исакон, Танэхун Ашуров, Хацеров Алхасов. Аларны усабаны Мутай, 1936 ж.

Къабарты-Малкъар тепсеу эм жыр ансамбли артистери. 1936 ж.

Алай а анга дери да ол жаны бля улуу иш этгилгенде, 1920-чы жылда малкъар халкы маданиятын, санатыны айнуларына эс бурулганды. Экинчи жыл коммунист партияны Х съездинде ол зат кыты айтылганды. Жыр, тепсеу, театр, башка санат кыуумла биринчи школлада ишлеп чыгарылганды.

Ма ол сабилгенден өсгенде арда санатка кыуулду этген адамлар бабы. Кыска заманы ичинде тау элде клубла, самодетельный коллективле, кружокла ачылганды. Ала кеспери В.Л. Ленинни турган ююнде, 7 октябрьде, Октябрь революцияны байрамларында бардырылган жыйыныулада, олимпиадала кйрготтендиле.

1932 жылда Профсоюзлары Къабарты-Малкъар областы советинде миллет тепсеу кыуум кыуралганды. Аны атына Агритерида денгенде. Таулардан ары киргенден арасында Рахаланы Якуб, Датчианы Хамит да болганды.

жюзюлд да экинчи жерге чыкыганды, деп айтылды. Миллет тепсеуледе уа анга жеткен болмаганды. Анга ол хораллары иючно кыамасы бля кюмош бел бау эм алтын жулдуг бергендиле. Тепсеуде да аны аллына киши йметенди.

1930 жылда СССР-ни халкларыны салнапарыны биринчи олимпиадасына битуде та Совет Союзду республикаларда жашыгъан миллетлени келечикери кытышганды. Ол жылы бде профсоюздала «Кызыл Кавказ» денген аты бля самодетельный тепсеу ансамбли кыуралганды. Тепсеучолдони саны бек, музыкантлары да юч болганды. Аны таматасы Семён Шабоев эди – бек аруу тепсеген факлуну хорарар.

1931 жылда Дондагы Ростовда Шимал Кавказны тау халкларыны санатарны краевой олимпиадасында ол тепсеучо кыуам эди махтаылганды. Аны Москвага чыкыганды. 1932 жылда августта

Алай а бир кесекеден, аны кечиндир ача болмаганды иштин, ансамбль ишин тохтаганды.

Экинчи жыл «Кызыл Кавказны» бля ЛУГ-дагы жыр-тепсеу кыуауму мурдорларында Къабарты-Малкъарны тепсеу эм жыр ансамбли кыуралганды. Аны таматасы Юрий Гальперин болганды. Якуб тепсеу кыуаумда художестволу тамата, балетмейстер эди. Улошланы мурат бля Темихаланы Исмайл да, оң жыллык жашчыкыда, анда тепсеу башлаганды.

1933 жылда, Нальчикке Совет Жазычулары, Биритуйлерни кыуар мурат бля бери Максим Горький, Михаил Кольцов, Юрий Лебединский, Владимир Ставский, Михаил Пришвин, Ефим Зюзян келген эдиле. Къонакчыла концертте тепсеуде да кйрготтендиле. Экинчи жылы январьда тепсеучолорибиз Москвада болганды. Ол жыл ансамбль Советлени VIII съездинде делегациярына аталгъан концертте

кыатышырга деп барган эди ары. Концерттен соңы софетли, ансамбль иштин тохтаганды.

Улуу театрда Советлени 8-чи съездин делегатларына аталгъан концертни программасына ансамблини бир ненча тепсеучо кыошганды. Датчианы Хамитни тегерек тепсеуде бармакъ бурунларнда барганды. Сталин жеринден коплапны кйрпю, залдагыла бары да кобул, кыар уржаудыла. Мутай Сталинин алына барып, анга пиорну чешт берип, зыла бля «Анслабинни» тепсенди. Дагыда анда кыама бля тепсеучо, тегерек тепсеучо, кыош тюз тепсеучо, кыфанды, абзежени, исламизни кергозтендиле.

Шимал Кавказны Платиторскда барган спартакиадасында 1934 жылда жаш ансамбль биринчи жерге чыкыганды. Артистер астронала Совет Союзун шахарларында кыкыралыда да болуп, къыска заманы ичинде аны айтырганды. Кйп улуу адам кйргенди бизни миллет тепсеуени: Клим Ворошилов, Семён Будённый, Андрей Жданов, Михаил Калинин, СССР-ни халкъ артисти Антонина Нежданова, жырчы Леонид Унесков, композитор Ваню Мурдели эм башкала. 1936 жылда уа Сталин да.

Ол жылда Къабарты-Малкъар автономияны 15-жылдыгына белгиленгенде, бери белгилли революционер Буледа келген эдиле. «Огонь», «ССОР на строике» деген журналда ол байрамны юсюнден жазыганды. Ол жыл декабрьде Москвада

Улуу театрда Советлени 8-чи съездин делегатларына аталгъан концертни программасына ансамблини бир ненча тепсеучо кыошганды.

Датчианы Хамитни тегерек тепсеуде бармакъ бурунларнда барганды. Сталин жеринден коплапны кйрпю, залдагыла бары да кобул, кыар уржаудыла. Мутай Сталинин алына барып, анга пиорну чешт берип, зыла бля «Анслабинни» тепсенди. Дагыда анда кыама бля тепсеучо, тегерек тепсеучо, кыош тюз тепсеучо, кыфанды, абзежени, исламизни кергозтендиле.

Кубка кыама бля тепсеучо иючон Туланы усталары ишлеген музей бергендиле саугага. Жашчыкыла уа – якък машинала.

1938 жылда жыр кыуауму энчи этгендиле. Алай бля ансамбли атындан да кетергендиле, болсада 1942 жылда артка кытайрганды.

Ансамбль гастрюлла бля Российни жер-жерлеринде болгандан сора да, айкай да, республикада да бармаган жерлери кытайрганды. Болгъан жерлеринде ала тепсеучо кйп болмаса уа, зышке ачыкъ тюз жерде тепсендиле. Кюндоо колхозчула бек болмаганылары софетли, бирде кече патени чыракылары жаркырында да тепсендиле факлуну жашла бля кызыла.

Ол ансамбльде таулардан дагыда Уналаны Юзейри, Мокъсаланы Къарабал, Кыуылбайны Ухра, Зокаланы Жамик, Негерланы Жансурат, Балабаны Зоя, Кючмезланы Асхат, башкала да болганды.

МУСКАЛАНЫ САКИНАТ.

Эсерлери

Туугъан жерлерин жигитлеча къоруулагъандыла

Ата журтубузга жуа чалпакча, Огъары Негемден Мырзаланы Алимни да терт жашы немис фашистге бля къазуат эттерге кеттидиле. Аладан экинси юйлерине сау-саламат кытайгандыла, бирси экинси уруш улапыла кытайгандыла.

Жашланы таматарлары Юсоти къазуатны биринчи контерпинден окуна жану аскерни санында уруш этгенди. Азиядан кытайганды сора, Нальчикде шофёр болуп ишлегенди. Жетиш тугузуну жыл блямагъа эки жашы Россейде жашайдыла.

Юносо урушун алынды жылда чакырылды аскерге. Брест къалада болуп этгенди. Инсан бурчун кай салып тамамалгъа нычюн комсомолчу жашха сержант чын бердиле. Кечки улуу къыралыбызны тыш жаудан сакъай эди.

Къырк биринчи жыл жарык дуньяга келгенди. Болгъан жеринде, танг ала энчи жарый тебирегенде, немис самолетле таулу къалага бомбала куюп тебирейдиле. Топчулары да къыстау атыргандыла. Бираздан а жану аскерлери атылган жетедиле. Жукъу арада, топ кю таушдан элгенин унганчын солдато абзырал, не этерге билмей кылайдыла. Атылган таула, бомбала кыялыны олдыла, букуосу, топтулары кетердиле. Жаралы солдатыны кычыргъан, ынъахагъа таушлары чыгыдыла.

Ол кызыты-къарада контерпинде эс жыйдыла, адамларына оноу этип башлайдыла. Юносо да кесине болсунганла бля кыялыны бер жеринде турды. Бир заманда топ атыу тохтаганды, гитлерчиле кирип тебирейдиле. Бирде кече патени атылган жерде адам сау къалгъан сулмагандыла. Москва кызыл аскериле битуде да кырылып кытайргандыла.

Илму тинтулне

Суу таркъаймазлык байлык туйюлду

Бизни республика суу бля баяды. Анга чыранланы, аладан саркъыгъан суулдан кыурагъан кйленди да къышбардырылды. Кйп кйлене, Чемем суула да аландан чыкыгандыла. Терки да аспам кече бизни республиканы тийресинден башландыла. Таула эзда алыны эткеринде кйлене саны къызыланы кытайрганды. Дагыда кылар шауданга, гара суула чыкыгъан жерле... Чирк кйле, Чемем чукурла, Тамубан кйп, Адыл-суу эмда Ашуштерде жылы суула – ол бары да республиканы байлыкында, кеспери да энчи кырууларын табиगत тийреледиле. Алага кйле бек сийок бардыла. Алай тийреле табиगत аны сыватын бузгъан ишле бля керештире жарайдыла.

КЪМР-ни биринчи Президентни В. М. Кокон, республиканы ол жылдада Правительствоу да къармашанлары софетли, перестройка баргъан, экономика суу ресурсларны кытайргандыла. Ашуштерде бля Закоосу эдиле тургъан къыян кезуилде бизде элпери барына да газ тартылганды. Аны хайырчырандан агъач кырыу бек азайганды. Бюгоникде да, сора муялганды. Ол савар ма был: РФ-ни суу агентствосу, Энергетика, сора дагыда Табиगत байлыкыла министрстволары, Басесин суу ресурсларны тюрлю-тюрлю фирмала эмда организацилары.

Иш алай болганы ил туйюлду. Нек дегенде сабаланы сууарынуу кыйматы азайгъанды, черкенини питина бля тыгъанды къоркунсулуку жалгъыгыла, сууаны жагъа

магъан эдиле. Бугууну тургъанлары бирден ушок атыры тебирейдиле, сора ослерни чабып, кытайрганы а сонголе бля өлморденде.

Ашлары-суулары саулары да таусуустанларына да кыарамай, къурушуга таушен Брест къалада аскерчилер кеп кончани уруш этгендиле. Алай сермешлени биринде, 28 июньда 1942 жылда, Алимни жылы Юносо жигитча болуп, арда уа «Коммунизм» Аны юсюнден халпарны гитче къырадышлары Аркъага кыялыны комиссары Матереев айтып эди. Къыялыны сакъай йгън къызыл аскерчиле салынган эсертеме таулу къалага азы жазылды.

Юйдегиси жокъ эди. Къарындашланы иючною лейтенант эди. НКВД-ны аскерини санында къулул этгенди. 1944 жыл Одаесаны немис фашистден азатлаган сермешлени биринде йлгенди. Жарыгула, аны урушларыны юсюнден баш хатар жокъду. Аны да юйдегиси болмаганды.

Сафарны эсерге 1942 жыл апрельде чакыргъандыла. Хабаровка артиллерия училищеле окугъанды. Аны башогандан сора лейтенант чын бердиле. Таратарны ара шахары Кызаанда кыуралгъан танклага кыяны энич аскер болмогъа тошди. Андан балыны Украина тийресинде кйчоредиле.

Таубианы командири Украинаны, Молдавианы, Румынианы жерлерин азатлаула кытайрганды. Токъмак, Рымникуль, Серат, Букуе, Пешти, Нови, Замку, Трнава, Поговене, Синец, Братислава, Малакуи, Бруж, Бановце, Цистердаг шахарлада бардырылган сермешлени, топдан атыра, фашистлеге кеп халеклик салганды. Бизде сагъынгъан жерлере сермешлеге кыатышханы

иючон Сталинин атындан келген махтау кыагыны аскер белянюмо командири гвардия полковниги Богданов берген эди.

Лейтенант тасхага да бара турганды. Душман аскерни кыялында тургъаны тохташдырып келгенден сора, улуу топладан атырып, жокъ этип болганды.

Румынияда бара тургъан, лейт танк батальонга чабылуулук этдиле. Биз никиле не этерге билмей кылайдыла. Ол заманда Сафар, абзыралмай, негерлерине буюркъ берип, топларн немис танкла таба буруп, атыры тебирейдиле. Тегресоуд да койдоредиле. Немис солдатланы да чак-чот этдиле.

Ол жигитлиги юносо Сафарга Махтаулуу орденини 3-чю даражасын бердиле. Урушну уа Мырза улу Астрайда бошгъанды. Ююне эркин этилгенди, аны къоргобинде дагыда Кызыл Жулдуну ордени, Ата Журт урушун орденини биринчи даражасы, Жигитлики майдалы эм башка саулары бар эдиле.

А аскер борчун топлугъан Ала-Ата сора, Кызаакстанны Ала-Ата орденини Панфилов районында тохтады. Алагъа «Жаналы жарасы» Юносо газетде корреспондент болуп, арда уа «Коммунизм» тугити» республикалы газетке кйчеди. Кыуам жылы телевиденияда да ишлегенди. Кеси сакъыгъан мамыр жашууну уруну жигитлерини юсюненден газетле жаза телевиденияда программада жазырлап турганды.

Урушда юк көре аур жарала, контузия да болгъан эди. Жашагъан кылар ала аны кыялына тургандыла. Кеси 1991 жылда Панфилов шахарда йлгенди. Кйчюнчолонден кыайгъамын эди.

ОСМАНАЛЫ Хайса.

АЛТЫН ТЁЛЮБЮЗДЕН ЭДИ ОЛ

Хурметлеу

Огъган шабат кюн Нальчикке Малкъар халкыны политика республияны кезуилеринде йлгенле аталгъан мемориала Къабарты-Малкъарны халкъ жазычусу Тёпеланы Мухамматны жашы Алимни чыгармачылыгына жораланган «Мен да жашаганма бу жерде» деген аты бля адабият туйошуну барганды. Аны Нальчик шахарны жер-жерли администрациясыны Билим беру департаментни бля мемориалад ишленген эи мекямы таматасы Теммоланы Фаризатны башчылыгында кыурагандыла.

Туйошну кырал тингеле тынгылау бля башланганды. Ол шарт мында төрели болганын айтырга керекди. Ошыншын эм онланчыты номерли школлада окуучулары кыара сабын, акъ сёздю да устаны, драматург, адабиятчи Тёпеланы Алимни жашуу жулондан тынгылы халар айтыганды, аны назмуларыны эм халпарланды андо кюлек окугъандыла.

«Хар бир халкъны да атын айтыргъан поэтлери, жазычулары, художниклери, алимлери болады. Ала билемлерин, хунерлерин да изларыландан келген төпюлеге къыргыз ислейдиле. Алай болуп келери жашуу кыураганды да. Тёпеланы Алимни телосоине «алтын төлю» денгендиле. Нек? Ала, киши жеринде эч, жаланган да болуп йген эселде да, билли алырга итингендиле, окуучулары ишлери бля халкъыбызны давражасын кйргендиле. Бизни жокъ эте тургъан сюргононю юлюндан чыгарып, халкъыбызны жашууын, аны маданиятын, адабиятын, илму жулун жангыртхандыла. Алай бля бизни таркыбызны андан ары тизгендиле. Су туйошуну сийок кыргъанма. Тёпеланы Алим улуу адамларыбызданды. Повестле, романла, назмула, пьесала, кесамат китапла жазганды. Ол жазыралгъан окуучулар бля сабилле болгон да окугандыла. Мен анга улуу турмет этеле. Бу жылдыгыла келгенле Алимни кесин танымый эселде да, жазгъанларын окугъандыла, окугъадыла. Суа болушу, сабилле, устазла да. Былтай зат болады деп билдиргенде кийлер бля, жазгъанларын багъатсансыз» – дегенди Фаризат Ибрагимовна.

Жазычу, белгилли журналист Османланы Хайса да Алимни юсюнден кеп ары сёз айтыганды. Ол Хайсаны Малкъарны тарыхы кезуилден «Балкыри скъозь века» деген ки-

табы чыкыгъанда кыалай ыразы болганын эсгергенди: «Ол киталда Кёнделен аянчында эски кешелени юсюнденди да айтылды. Тамирланды аскерлери бля уруш этгенди, эр кишиле йлгенде, тиширчула чыгып уруш эткенлери, алачы таматарлары Табыналаны Атима болганын да мен къартлардан эшиттен эдим. Аны иючон Алим манга кеп махтау сёз айтылды. Ол эшиден келгенлени не аз да жетишмилерин керсе, бек къуанчу эди. Жаш адамлагы не заманда да билелик этгенди. Бирде ауруп жата эди Дюпинске реабилитация этилди. Москвадан селешиди бирден бир жаш, болуш деп. Алим, врачландан тилеп, эртенликде учуп, жашны анда Жазычула союзуна алдырып (алай болмаса, алай эдиле адабият институтка), ол анда окугъады этип, алай кытайгъан эди интиргеде. Акъ-Сууда бир багуш болуучу жерни тазадал, терекле орнатханды. Ала бюгон чагырдыла, тегерекни аруу ислер алдырып. Алай адам эди Алим. Китабымы уа кйлеге кйрготюп, къуянап айланганы бир заманда осмонден кетерип туйюлдо»,- дегенди Осман улу.

Бу материалны автору да жазычу кюси иги таныгъанын билдирип, аны жашуудан жаш адамла эселетилгенде тутарга хатар айтыганды. Илим малкъар халкыны улуу жазычусууду Ана тилин жалаанда юйде сёвшуи мардада билген, орус тилин уа арталыда билмген, биринчи чыгармаларын къыргыз тилде жазгъан жазуу, Москвада адабият институтда окугъанда, орус жазычуларын кйп киталарын малкъар тилге кёноруп, алай юйренгенди орусча, малкъарча да. Арта уа, кесигиз да билесиз, кыялай аламант романла жазганын. Кыяра иди кышы кезуилден юсюнден луга неге да уста эди. Юй ишлегенде не

керек эсе, ол жумушланы тынгылы этгенди, хуна кылай, терезе-эшак эте, юй баш жамак да билгенди. Ол ахыр романларын жазарга эртенден да мурат этип турганды, алай а, кеси айтынгъа кер, кыялай башларга билмешледи.

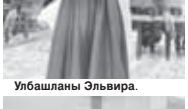
Бирде Кырачакыга барганды, о кече бля, кишиге билдирмей, кешеине туюшон, анда эртенликке дери турганды. Былай айта эди: «Бек улуу коркъуу алып эди ичим. Не десеним деп, анда бир ненча эйле айтылды. Анда йлет кирип кырылган жата эдиле. Кырайдан эсе да тошун урулук ёсдорюп, терек бар эди ортасында, анга аркъамы берип олтургъан эдим. Бир кесекеден а былай узакъдан адам ауаула эшитилди, кыртларыбыз сабийлигимде экир айтыма. Ол заманда ол ауазланы жумушкъылыкларындан анылгъан эдим манга хата болмазгында. Эртенликде, кюйчю жаш кыойларыны кычыргъанын эшитип, алай чыкыгъан эдим кешевенден, эртегили халпармы кылай башларыгъамы билги». Ма андан сора жаратылыгында «Ас-Так», «Байыр», «Алтын Харда» аты романы. Алим заим поэат Мешиланы Кизимики жазгыларын жыйгъан экспедициялага кыатышып айланганды жаш заманында. Сора жыйырма жылы ичинде аланы тиртип, вариантлары бля, кыясы кимден жазылганын да белгилеп, эжитомукъ китап эти чыгарганды. Къалым къарындашлык деп да алай ишле юйно айтылды. Биз бюгон эсгерген Алим алай адам болганды.

Эсерги жыйылдыла жырларгана, тепсенде да болгандыла. «Энышу» студияга жорогенле Атабийланы Алибек, Улошланы Эльвира, Хатохова Аиссе, онланчыты номерли школдан Эсокланы Диана, Атайиланы Алибек «Ерге къобалыгъ» деген жигитлеге жораланган жырлар айтыганды битуде анда болганды энчи аскер операцияда жашларыбызны хурметлерин эте, йрге эститип, анга алай тынгылагъанды. Ол шарт бу кыайлыкы заманда бизни бирге болгъаныбызны кйрготпени бляды.

КЕРТИЛЭНИ САКИНАТ. Сууртала авторундула.

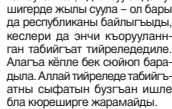
Улошланы Эльвира.

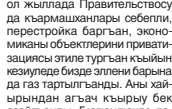
Хатохова Аиссе.

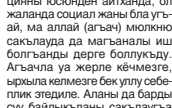
Эсокланы Диана.

Улошланы Эльвира.

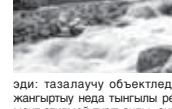
Хатохова Аиссе.

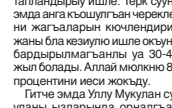
Эсокланы Диана.

Улошланы Эльвира.

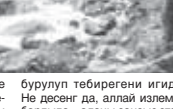
Хатохова Аиссе.

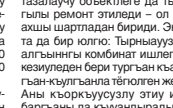
Эсокланы Диана.

Улошланы Эльвира.

Хатохова Аиссе.

Эсокланы Диана.

